

Gimbernat, 2010 (**), 54, 163-172

SÍNTESIS MÉDICA. ELEMENT IMPORTANT A LA MEDICINA CATALANA DELS ANYS 1940-1973

CORBELLA i CORBELLA, Jacint

Acadèmic numerari de la Reial Acadèmia de Medicina de Catalunya

RESUM: Es dona notícia extensa de l'anuari «Síntesis Médica», publicat a Barcelona sota la direcció del professor Màxim Soriano, i amb el patrocini de Laboratoris Wassermann entre els anys 1940 i 1973. Va ser un element important d'ajut als metges per a poder actualitzar coneixements en una època llarga, immediata a la guerra civil i postguerra, quan les relacions exteriors estaven tancades i era molt difícil tenir informació. S'explica l'evolució de l'obra, poltada principalment pels elements de la Clínica Mèdica B de l'Hospital Clínic de Barcelona, i la progressiva diferenciació de les especialitats. Es ressalta el seu valor com a element per a mantenir un nivell d'informació adequat i el servei que aquesta publicació va fer a molts metges del país.

Paraules clau: Síntesis Médica; Laboratoris Wasserman; Màxim Soriano.

RESUMEN: Notícia extensa del anuario «Síntesis Médica», publicado en Barcelona bajo la dirección del profesor Màxim Soriano, con el patrocinio de Laboratorios Wassermann, entre los años 1940 y 1973. Fue un elemento importante de ayuda para los médicos para actualizar sus conocimientos en una etapa prolongada, inmediata a la guerra civil y postguerra, cuando las relaciones exteriores estaban cerrados y era difícil obtener información. Se explica la evolución de l'obra, llevada principalmente por elementos de la Clínica Médica B del Hospital Clínico de Barcelona, y la progresiva diferenciació de las especialidades. Se resalta su valor com elemento para mantener un nivel de información adecuado y el apoyo que supuso esta publicación para muchos médicos del país.

Palabras clave: Síntesis Médica; Laboratorios Wassermann; Màxim Soriano.

*

UNA OBRA ÀMPLIA EN EL VOLUM I EL TEMPS

És una obra important de la medicina catalana. Es va publicar des de l'any 1940 al 1973, a més d'un temps curt en un altre format. Significa l'esforç més important fet, des dels

Gimbernat, 2010 (**), vol. 54, pàgs. 163-172, ISSN: 0213-0718

163

anys 40's a 70's del segle XX, per proporcionar un nivell d'informació, que hem de considerar plenament correcte, pels metges espanyols. Es va fer des de Catalunya, amb el suport en la infraestructura econòmica i de publicació per Laboratoris Wassermann, i des del punt de vista científic, per un equip ampli dirigit pel doctor Màxim Soriano Jiménez, que en el capçal consta com a «Professor auxiliar de la facultat de medicina de Barcelona». En el següent ja consta com a catedràtic de Patologia Mèdica de Santiago i després com a catedràtic de Barcelona. Se'n van publicar 18 volums. Al començament eren anuals i relativament petits. El primer, de 1940, tenia 294 pàgines. L'últim, de 1973, que no és pas el més gruixut, tenia 1.062 pàgines. El volum 14, de 1965, arriba a les 1.502 pàgines. En conjunt són bastant més de 15.000 pàgines. Aquestes dades donen idea de l'amplitud de l'obra en volum i temps. La qualitat dels continguts era bona, i per tant la seva utilitat va ser gran. Serví com a eina de consulta, actualitzada, per a molts metges, en un temps, molt més el primer decenni de la postguerra, en que la dificultat d'informació era gran, per la incomunicació del país, per la dificultat econòmica, i perquè els mitjans tècnics d'informació no eren pas els d'avui.

Són actualitzacions sobre els temes més importants, pràcticament tota la medicina interna. Tant el director (avui potser en diríem editor) de l'obra com el patrocinant es van mantenir els mateixos durant tot el període.

EL PRIMER VOLUM TÉ UNA INTENCIÓ DE RECUPERACIÓ DE CONEIXEMENTS

Diu el subtítol, en castellà: «Resum dels principals estudis realitzats durant els últims quatre anys, especialment en relació amb la terapèutica clínica». El nombre de col·laboradors, inclòs Soriano, és de dotze, d'ells només dos espanyols, els doctors Màxim Soriano i Vicenç Carulla. Els altres deu són italians. Després ja seran pràcticament tots d'aquí. El petit prefaci, signat per Soriano, explica: «Va dirigit al metge pràctic, especialment al que està lluny dels centres universitaris i que ha estat en un aïllament forçós tot el temps de la guerra». La intenció és de proporcionar informació resumida, diríem païda, perquè són capítols redactats sencers, no pas "abstracts", i van orientats principalment a la terapèutica clínica. Per aquest primer volum s'ha demanat la col·laboració d'especialistes italians, que no havien patit l'aïllament dels tres anys de la guerra espanyols.

Continguts

El primer capítol es dedica a la medicina interna, amb catorze subcapítols, de cada part de la mèdica, i amb una extensió de gairebé la meitat del text (pp. 5-142). Després segueixen deu capítols de diverses especialitats, la més àmplia la pediatria. El de

cirurgia és curtíssim i es justifica en el prefaci per la necessitat de reduir el paper. Per la mateixa raó no hi ha referències bibliogràfiques. Els temes de Medicina Interna són escrits pels doctors M. Soriano i A. Ferrannini. La pediatria la signa el prof. Tota; la neuropsiquiatria el prof. L. Insabato; V. Carulla signa un curt apartat de radiologia terapèutica i diagnòstica.

A partir del segon volum

És del 1941. Encara és petitet, 358 pàgines, però el paper és més bo. Els autors ja són d'aquí. Ja hi ha bibliografia. Soriano fa la primera part, la més extensa, «Medicina Interna». Segueixen els capítols de Neurologia (Dr. G. Escardó, professor auxiliar de la facultat (FM). Psiquiatria (R. Sarró, prof. ajudant de la FM, i cap de clínica de l'Institut Mental de la Santa Creu); Pediatria (J. M. Sala Ginabreda, prof. auxiliar de la FM); Radiologia (Dr. Silvano Rossi, ajudant honorari de la FM de B, i dels instituts de Radiologia de Bolonya i Mòdena); Cirurgia General (Dr. P. Piulachs, catedràtic de Cirurgia de Saragossa); Ginecologia (Dr. Lluís Puig i Roig, Cap de Sala de Clínica Ginecològica de la FM); Obstetrícia (Pere Puig i Roig, director el servei de Maternologia de la Lluita contra la mortalitat infantil); Oftalmologia (Dr. M. Marín Amat, del l'Hospital Provincial de Madrid); Urologia (A. Puigvert Gorro, uròleg de la Santa Creu); i Dermatologia (J. Mercadal, prof. auxiliar de la FM). L'edició s'imprimeix, ja fins el 1973, per Quintilla i Cardona, Gran Via 482 de Barcelona.

En el volum de 1942, el tercer, ja hi ha índex, probablement perquè ja hi ha paper suficient. S'incorporen nous redactors, entre ells P. García Gras, J. López Ibor i G. Núñez, de Madrid. i Eduard Tolosa Colomer de Barcelona. En l'índex dels tres primers volums, el llistat més llarg és de les sulfamides, superat només pels més genèrics d'hormones i vitamines, que tenen una extensió considerable, varies columnes de l'índex, en la terapèutica del temps.

El ressò de la introducció de la penicil·lina (1944)

El volum IV és el primer en ser biannual. Correspon als anys 1943 i 1944, és el primer en què se cita la penicil·lina, i és fa de manera molt àmplia. En el capítol de Medicina Interna, escrit pel propi M. Soriano hi ha un primer apartat general (pp. 49-58), en què fa un estudi del que se sabia fins aleshores, amb 16 cites bibliogràfiques, cap espanyola. És una introducció important pel coneixement del tema destinada a metges que podien rebre poca informació. En el mateix volum hi ha cites en altres capítols. Així López Ibor, p. 221, sobre la penicil·lina en el tractament de la meningitis per pneumococs. Sala Ginabreda (p. 250), esmenta la mateixa indicació. Piulachs aporta un resum ampli de la seva utilitat en cirurgia (p. 293).

En el capítol d'oftalmologia, Marín Amat (p. 501) recull la comunicació feta per Hermenegild Arruga, en el Congrés d'Oftalmologia de Granada de setembre de 1944, sobre un treball experimental de disseny senzill, en conill i cobais. La penicil·lina li fou proporcionada pels Laboratoris Esteve. També explica els resultats en diversos casos humans. Puigvert fa una nota extensa sobre la penicil·lina en urologia, i esmenta un treball d'A. de la Peña en el tractament de la gonocòccia (p. 538). Mercadal-Peyrí, (pp. 542-544) fa una revisió extensa de la utilització en dermatologia, amb una bibliografia àmplia, amb 14 treballs espanyols, dos de 1943 i els altres de 1944. Igualment se'n fan ressò E. Tolosa en el tractament de les ferides cranials per arma de foc (p. 613) i García Gras en el capítol d'Estomatologia (p. 633).

En el volum 5, dels anys 1945-46, el capítol de Medicina Interna dedica un amplíssim subcapítol (pp. 59-87) a gairebé tots els enfocaments de la utilització de la penicil·lina. També hi ha alguna referència a l'estreptomocina i un conjunt de substàncies amb acció antibiòtica, que després van tenir menys difusió.

El cos de col·laboradors se centra a Barcelona

En el volum 6, de 1947-48, hi ha alguns canvis. El subtítol està lleugerament canviat. Ara diu: «Resum de les noves orientacions mèdiques, segons els treballs últimament publicats...». Hi ha incorporació de nous col·laboradors, que aquesta vegada ja són tots de Barcelona, el que facilita la realització més ràpida del llibre, segons es diu en la introducció. Són els doctors R. Alemany Vall (Al·lèrgia); N. Ancochea Hombravella (Psiquiatria); F. Casadesús (ORL); J. Casanovas Carnicer (Oftalmologia); I. de Gispert Cruz (Neurologia) i J. Pericot Estomatologia). Cal dir que el capítol de Medicina Interna, el primer en cada volum, té una gran extensió, (en aquest volum 6, 235 pàgines), i és gairebé un tractat d'actualització de la patologia mèdica. També cal notar la progressiva homogeneització al voltant dels col·laboradors de la Clínica Mèdica B de l'Hospital Clínic de Barcelona.

Increment de la informació

El volum 7, 1949-1950, és el primer que arriba a les mil pàgines (1.012 numerades). I el capítol de Medicina Interna ja passa de les 250 pàgines. El seu estil és de plena continuïtat amb els anteriors. Per segona vegada trobem un capítol signat per dos autors, és el de radiologia, amb els noms de S. Rossi i F. Manchon, sense més indicacions. (p. 858). En el volum següent, el 8, ja només hi és el doctor F. Manchon, cap de Radiologia de la Clínica Mèdica B i de l'Hospital de l'Esperança.

El volum 9, 1953-1954, torna a passar ja àmpliament de les mil pàgines, i això serà per bastants anys. Els col·laboradors, en nombre de 17 inclòs el director, són els mateixos.

És una obra plenament cohesionada. El capítol de Medicina Interna, molt estructurat, ja és clarament una monografia integrada dins de la Síntesi global; ara ja té 380 pàgines, i en alguna secció hi ha la col·laboració d'algun metge del servei. Així: Aparell Circulatori, amb el Dr. Amatller (pp. 115-176); Hematologia (pp. 247-281) amb el doctor Josep Vives Mañé; Endocrinologia (pp. 310-355), amb el doctor Cañadell Vidal; Aparell Locomotor (pp. 356-371) amb el doctor Escarpenter. Les referències bibliogràfiques, en lletra molt petita, són molt nombroses.

En el volum 10 s'incorpora un nou apartat, el d'Anestesiologia, a càrrec del doctor Josep Miquel Martínez, cap del Servei d'Anestèsia de l'Hospital de Sant Pau. Hi ha també addició de col·laboradors en algun capítol. Així al d'Urologia hi consta, a més a més, el doctor A. Moya Prats, sotsdirector de l'Institut. El capítol de Medicina Interna es va ampliant, amb el doctor M. Soriano com autor, (pp. 5-428), però l'apartat d'Aparell Respiratori passa a ser tractat, juntament amb la Tisiologia (pp. 429-496), pel Dr. M. González Ribas. que ara ja no consta com a metge de Puig d'Olena.

Entre els col·laboradors de la part de Medicina Interna s'incorpora el doctor A. Trujols Queraltó, en el capítol d'aparell circulatori, juntament amb Amatller; en Endocrinologia hi entra el doctor F. Bayés Fabregó, substituïnt el doctor Cañadell, i segueixen Vives i Escarpenter a Hematologia i Locomotor. El volum 11, de 1957-58, és de continuïtat i sense canvis en l'estructura.

En el volum 11, de 1959-1960, s'incorpora en el capítol de Psiquiatria el doctor Josep M. Pigem Serra, que substitueix el doctor Nicanor Ancochea. Pigem consta com a antic prof. adjunt de Psiquiatria de la facultat i director de l'Hospital Psiquiàtric de Salt de Girona. Entre els col·laboradors del capítol de Medicina Interna s'hi incorporen els doctors Alcalde González, en aparell digestiu; Revert Torrellas en la part de ronyó. El capítol que s'havia dit de «Tisiologia» ara passa a ser directament d'«Aparell Respiratori», portat sempre per M. González Ribas. El capítol de «Laboratori Clínic», que condueix el doctor J.J. Permanyer és ben llarg aquest bienni, amb gairebé cent pàgines (pp. 635-732), molt actualitzat i detallat.

Aquesta tendència d'incorporar col·laboradors a algunes parts del capítol de Medicina Interna, que continua portant el doctor Soriano, es consolida plenament en el volum 13, que correspon als anys 1961-1962 i es posa més formalment als índex. Segueixen essent: Amatller, Alcalde, Revert, Vives, Bayés, i Escarpenter. El conjunt del capítol s'acosta a les cinc-cents pàgines. Hi ha una secció nova, «Medicina del Treball» de la que s'encarrega el doctor Santiago Quer Brossa, director de la Clínica de Malalties Professionals.

En el volum 14, dels anys 1963-64, en el capítol d'Urologia s'incorpora també el doctor C. Elizalde, secretari de l'Institut d'Urologia de Sant Pau. Ja s'ha dit que aquest és el tom

més voluminós, amb més de 1.500 pàgines. La majoria de capítols són veritables monografies. La part de Medicina Interna, signada només per M. Soriano, arriba a gairebé les 130 pàgines i de fet comprèn gairebé només les malalties infeccioses. S'inclou, en un apartat que no és genèric (pp. 110-130) sota el nom de «Tumores», les «Indicacions del tractament 'mèdic' dels càncers». Esmenta la quimioteràpia i l'hormonoteràpia com a tractaments pal·liatius, que cal manejar «prudentment». El capítol més llarg és de l'Aparell Circulatori, amb Amatller, que sobrepassa les cent cinquanta pàgines. També continuen essent molt llargs el de Laboratori Clínic, que segueix fent el doctor Permanyer, i el d'Urologia del doctor Puigvert.

En el volum 15, de 1965-66, pràcticament tots els col·laboradors ja són esmentats en el llistat de la portada. En aquest volum ja són vint-i-sis. Soriano signa només l'epígraf de «Medicina Interna», que comprèn les malalties infeccioses, els medis de tractament, sulfamides i antibiòtics, una petita introducció de malalties per autoimmunitat, i al final, els aspectes del tractament mèdic dels tumors. Els altres capítols ja van cada un de manera independent. Estan units els d'Endocrinologia i Malalties del Metabolisme, ambdós pel doctor Bayés Fabregó. La patologia digestiva està dividida en dos capítols: «Aparell digestiu» i «Fetge, vies biliars i pàncrees», conduïts ambdós per P. Alcalde González. En aquest volum la cirurgia té més de cent cinquanta pàgines, i continua al càrrec de P. Piulachs. El volum té 1.348 pàgines.

Canvis en la dinàmica

Durant tres biennis més l'obra encara es mantindrà ben activa i útil. Es va acostant la jubilació del doctor Soriano, el director, i ja n'apareixen indicis. Un dels primers és la independització progressiva dels capítols que abans formaven part de l'immens epígraf de «Medicina Interna». Primer el signava el doctor M. Soriano, tot sol. Després va anar posant, en alguns capítols, fins a sis, en col·laboració amb...». Al de «Medicina Interna», que encara continua essent de cent pàgines, hi incorpora, com a col·laborador, el doctor Eladi Soriano Marín, fill seu. Finalment Soriano deixa aquests capítols, que tenen com a únic responsable l'antic col·laborador: Amatller, Vives, Permanyer, Escarpenter, González-Ribas, Alcalde.

També s'incorporen als capítols de Ginecologia i Obstetrícia, portats per Lluís i Pere Puig i Roig, respectivament, un col·laborador a cadascun: els doctors Lluís M. Puig Tintoré i P. Puig Massana. Igualment Romà Casanovas s'incorpora al capítol d'Oftalmologia. En el d'ORL el doctor Gabriel Capellà Bujosa, cap de Servei de l'Hospital de sant Pau.

En el volum 17, de 1969-1970, el capítol de Medicina Interna s'ha reduït a unes 60 pàgines, tot i que ha incorporat un nou col·laborador, el doctor F. Mondelo. En el de

Cardiologia, que porta Ametller, s'hi afegeix el doctor J.A. Loran Lleó, del mateix Servei. Al de Pediatria, que segueix amb Sala Ginabreda, s'hi afegeix el doctor Josep M. Pujals Ferrús. A Urologia segueix Puigvert però substitueix els col·laboradors i hi posa el doctor I. Ponce de León. A Radiologia s'hi afegeix el doctor M. Bueno Izurieta; a Estomatologia el doctor J. Pericot Ayats; a Dermatologia el doctor Oriol Mercadal Peyrí. Els principals canvis han estat doncs passar a dos responsables alguns dels capítols, que ara ja són deu.

El volum 18, (Síntesis Médica 1973), que correspon al bienni 1971-1972, té 1.062 pàgines. Manté l'estructura que hi havia des del principi, però la «Medicina Interna» específica té només trenta pàgines, tot i que engloba també els capítols de les especialitats separades, si més no en l'epígraf superior de cada pàgina. La cardiologia la porta el doctor Enric Juncadella Ferrer i a la Urologia s'hi incorpora un altre col·laborador, el doctor M. García Pérez.

Valoració de l'obra

Ha estat una aportació molt important durant trenta anys, potser principalment pel camp de la Medicina Interna, però aquesta informació, en el seu conjunt, gairebé ha estat excessiva si es mira des del punt de vista d'un sol metge que rep el llibre, regalat pels Laboratoris Wassermann. En canvi, mirat des del punt de vista de cada especialitat, el seu valor és molt més gran, perquè actualitza amb profunditat l'especialitat, que interessa i les altres es poden veure de manera més global. Podríem dir: una part seria per a estudiar-la i l'altra, la major part del llibre, per a consultar.

L'esforç editorial va ser important, tant des del punt de vista del laboratori patrocinador, com de l'equip de redacció, i al seu capdavant el treball amplíssim del doctor Màxim Soriano, que de fet presidí l'obra.

L'equip es constituí, ja a partir del volum cinquè, a partir del nucli que era la Clínica Mèdica B de l'Hospital Clínic; la càtedra que ocupava el doctor Soriano. La major part del text surt d'aquest nucli en el què gairebé des del començament hi ha: González-Ribas, Permanyer, Alemany, de Gispert, i aviat Amatller, Vives Mañé, Escarpenter, Alcalde, Bayés Fabregó, i una mica més tard Manchon, Revert, Eladio Soriano i Mondelo.

És important assenyalar que el model d'informació es va mantenir de manera gairebé fixa, i la informació bibliogràfica va ser molt abundant.

L'acabament

Soriano es jubila el 1973, i ja no apareix cap altre volum, si més no com els d'aquests tipus. Més tard la publicació es reprengué. Es publicava en forma de quaderns,

relativament petits, amb informació bibliogràfica, que es podien guardar en una carpeta amb anelles. Va tenir poca continuïtat. El temps ja era diferent. L'any 1940, i tota la dècada dels anys quaranta era una informació valuosa, perquè les coses de fora no arribaven, l'economia era molt deficitària, i les comunicacions també. Al cap de més de trenta anys el panorama havia canviat. La informació exterior arribava, alguns laboratoris patrocinaven revistes amb "abstracts" o articles complets, algunes eren traduccions directes, i ja començava a haver-hi un excés d'informació, i dificultat tant per triar com per a guardar-la. El doctor Soriano va morir el 1978. Havia fet un servei important a la medicina, catalana i de tot l'estat, de la meitat del segle XX.

ANNEX: LLISTAT DE COL-LABORADORS (PER ORDRE CRONOLÒGIC I VOLUM)

Màxim Soriano Jiménez (1940, volum 1 i següents)

U. Boncinelli, 1 (Dermatologia, Venereologia)

V. Carulla, 1 (Radiologia)

G. Casá, 1 (Oftalmologia)

E. Federici, 1

A. Ferrannini, 1 (Medicina Interna)

L. Insabato, 1 (Neuropsiquiatria)

Gualterio Lugli, 1 (ORL)

V. Tarragini, 1 (Urologia)

G. Traina, 1 (Ginecologia, Obstetrícia)

C. Trinchera, 1 (Cirurgia General)

Trota, 1 (Pediatria)

G. Escardó, 2, (Neurologia) prof. auxiliar FMB

M. Marín Amat, 2 (Oftalmologia) Hospital Provincial Madrid

J. Mercadal, 2 (Dermatologia) Prof. Aux. FMB

Pere Piulachs, 2 (Cirurgia General) Catedràtic Univ. Saragossa (vol. 3, 1942. catedr. FM Barcelona)

Pere Puig i Roig, 2 (Obstetrícia) Cap Servei Maternologia

Luís Puig i Roig, 2 (Ginecologia) Cap Sala Clin. Ginecol. FMB

A. Puigvert Gorro, 2 (Urologia) Hosp. S. Pau (vol. 3. Inst. Urologia, B)

Silvano Rossi, 2 (Radiologia), Inst. Radiol. Univ. Bologna i Modena. Ajudant honorari FMB (vol. 3, 1942: Radiòleg agreg. Inst. Càncer, Hosp. S. Pau) (vol. 5, CSIC)

J.M. Sala Ginabreda, 2 (Pediatria), prof. auxiliar FMB; (vol. 3, 1942: ex-prof....) (vol. 5, Cap Servei Hosp. Infecciosos)

R. Sarró Burbano, 2 (Psiquiatria), Cap Clínic Ins.t Mental Sta. Creu; Ajudant FMB

Síntesis Mèdica. Element important de la medicina catalana dels anys 1940-1973

Pedro Garcia Gras, 3 (Estomatologia) Director Escola Odontologia Madrid

J. Lòpez Ibor, 3 (Neurologia), catedràtic. Institut Cajal. Madrid.

Després (Neuropsiquiatria). Guillermo Núñez, 3 (ORL)

Eduard Tolosa Colomer, 3 (Neurocirurgia) (Inst. Neurol. Municipal B; Inst. Policlínic)

M. González Ribas, 5 (Tisiologia) Cap Servei Tisiologia Clin. Med B, FMB. Sanatori de Puig d'Olena

Joan J. Permanyer, 5 (Laboratori Clínic) Cap Laboratori Clin. Med. B, FMB

B. Sánchez Cuenca, 5 (Al·lèrgia) Director Inst. Antiasmático Santa Florentina, Madrid

Romà Alemany Vall, 6 (Al·lèrgia) Cap Servei Malalties Al·lèrgiques Clínica Mèdica B, FMB; i Hospital de l'Esperança

Nicanor Ancochea Hombravella, 6 (Psiquiatria) Director Clínica Mental Santa Coloma

Josep Casanovas Carnicer, 6 (Oftalmologia), catedràtic FM Salamanca, i després de B

Ferran Casadesús Castells, 6 (ORL) catedràtic FM B

Ignasi de Gispert Cruz, 6 (Neurologia) Cap Servei Neurologia, Clin. Med B, FMB; Cap Departament Neurologia Hosp. Sant Joan de Déu.

Josep Pericot García, 6 (Estomatologia), Clínica Corachan

F. Manchon, 7 (Radiologia) Cap Radiologia Clin. Med. B. FMB; Hospital Esperança

Amatller, 9 (Ap. Circulatori)

Vives Mañé, 9 (Hematologia)

Cañadell Vidal, 9 (Endocrinologia)

Escarpenyer, 9 (Aparell Locomotor)

Josep Miquel Martínez, 10 (Anestesiologia)

A. Moya Prats, 10 (Urologia)

A. Trujols Queraltó, 10 (Ap. circulatori)

F. Bayés, 10 (Endocrinologia)

Josep M. Pigem, 11 (Psiquiatria)

Alcalde González, 11 (Ap. digestiu)

Lluís Revert Torrellas, 11 (Ronyó)

Santiago Quer Brossa, 13 (Medicina del Treball)

C. Elizalde, 14 (Urologia) Hosp. Sant Pau

Jacint Corbella i Corbella

Gabriel Capellà Bujosa, 16 (ORL)
Eladio Soriano Marín, 16 (Medicina Interna)
L. Puig Tintoré, 16 (Ginecologia)
P. Puig Masana, 16 (Obstetrícia)
Romà Casanovas la Rosa, 16 (Oftalmologia)

F. Mondelo, 17 (Medicina Interna)
J.A.Loran Lleó, 17 (Cardiologia)
M. Bueno Izurieta , 17(Radiologia)
Oriol Mercadal Peyrí, 17 (Dermatologia)
J. Pericot Ayats, 17 (Estomatologia)
I. Ponce de León, 17 (Urologia)
J. Pujals Ferrús, 17 (Pediatría)

Enric Juncadella Ferrer, 18 (Cardiologia)
M. García Pérez, 18 (Urologia)